

znakem citlivého, dobrého a invenčního, kreativního člověka budoucnosti. Pro naši slavistiku

obecně a rusistiku zvláště to znamená, že bude nutné navázat s ICCEES užší kontakty.

Ivo Pospíšil

SLOVNÍK POLSKÝCH SPISOVATELŮ (V REŽII ÚSTAVU SLAVISTIKY FF MU)

Jako další svazek řady slovníků spisovatelů pražského nakladatelství LIBRI vyšel Slovník polských spisovatelů (Praha 2000, 560 s.). Čin je to záslužný již tím, že poslední podobné souhrnné dílo v češtině je víc než jedno čtvrtstoletí staré a za tu historicky krátkou dobu se odehrálo mnoho, ale i tím, že padla ideologická dogmata, která dříve podobná díla předem odsuzovala k neúplnosti.

Slovník vznikl jako společné dílo českých a polských literárních vědců soustředěných kolem pracovníků Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a práci celého kolektivu koordinoval PhDr. Ludvík Štěpán, Ph.D. Potvrdila se tím jednak dělnost polonistického pracoviště, jednak jeho významné postavení v rámci české polonistiky opírající se o jeho tradice i o současné personální obsazení.

Kromě nezbytné předmluvy a seznamu zkratk otevřít slovník úvodní studie Ludvíka Štěpána Tisíc let polského písemnictví, ve které, jak název napovídá, dává autor přehled celého dosavadního vývoje polské literatury. Cenné je na studii nejen to, že dovádí dějinný pohled až do posledních možných časových hranic těsně předcházejících vydání slovníku, ale i její vyváženost tematická, uchopení vývoje polské literatury v mezinárodních (pochopitelně především evropských souvislostech), pozornost věnovaná polské literární teorii i jemný důraz na polsko-české politické, obecně kulturní a literární vztahy. Stranou nezůstává zachycení složitého vývoje polské státnosti i vnitropolitického vývoje v jejich ovlivňování literárního života. Objektivizující a s nadhledem napsaná studie vytváří vhodný kontext pro práci s hesly slovníku, která následují za ní.

Hesláť je vytvořen tak, aby podal co nejkomplexnější přehled osobností, které v polské literatuře sehrály důležitější roli, a to komplexně, tj. nejen

svými originálními literárními díly, ale i jako teoretici, kritikové či překladatelé z jinojazyčných literatur. Výběr autorů se snažil být natolik ucelený, že zahrnuje i práce polsky píšících autorů žijících v českém prostředí, ale náležejících spíše do kontextu polské literatury. Hesla jsou zpracována konkrétně, je na nich patrná „jednotlivá ruka“, důsledná je snaha hesla provazovat odkazy, aby bylo čtenáři umožněno pohybovat se v něm co nejsnadněji, ale současně bez oklik a bez toho, že by mu něco zbytečně uniklo. Vysoce je třeba hodnotit snahu autorů hesel postihnout nejnovější stav, tzn. i díla vydaná ještě v roce 1999, ba některá i v roce 2000. S trochou nadsázky by se dalo říci, že se tak autoři snažili jít do třetího tisíciletí s čistým štítem. Vyvážen je i prostor věnovaný jednotlivým autorům – snažil se respektovat jejich význam v polské literatuře, ale současně neomezit podstatné informace u těch, kteří nesehráli tu nejvýznamnější roli.

Velmi dobře byla na slovníku odvedena redaktorská práce. Vzniklo tak dílo kterým se jeho autoři i naše kulturní sféra může pochlubit. Odborníkům se dostala do rukou publikace, umožňující jim rychle najít potřebné informace, laikům pak pomáhá jak na jejich cestě k informacím, tak ve vytvoření obecného přehledu o historii a současnosti polské literatury.

Na závěr snad jedna malá chyba na kráse: z hlediska ještě vyšší informační hodnoty mi v jednotlivých slovníkových heslech chybí alespoň základní sekundární literatura k jednotlivým autorům. Přehled použité literatury, který slovník obsahuje ve svém závěru, je sice užitečný, ale nemusí dávat dostatek informací tomu, kdo se pídí po specifických pramenech, z nichž by mohl čerpat další poznatky. Že by tedy v příštím vydání...?

Josef Dohnal

MEZINÁRODNÍ VĚDECKÁ KONFERENCE O W. S. REYMONTOVI

Ve dnech 6. a 7. prosince 2000 se v Ostravě konala pod názvem *Władysław Stanisław Reymont: tradycja, współczesność, recepcja* mezinárodní vědecká konference u příležitosti 75. výročí smrti významného polského prozaika významného

Nobelovou cenou. Konferenci zorganizovala Katedra slavistiky Ostravské univerzity pod záštitou velvyslance Polské republiky v ČR.

Jednání otevřel úvodní referát níže podepsané o Reymontově díle v pohledu tří českých význam-

ných vědců: Franka Wollmana, Jiřího Horáka a Karla Krejčího, z nichž každý ozřejmoval jiný aspekt umělecké tvorby (Wollman – slovanský kolektivismus, stavěný do protikladu k individualismu, Horák – ideově tematické analogie a rozdíly Reymontových *Sedláků* a české vesnické prózy, Krejčí – funkce fyziologické črty v Reymontových románech). Těžištěm referátu bylo objasnění literárního kontextu a specifiky recepce autorova díla. Na problematiku recepce se soustředilo i několik dalších referátů (M. Balowski: *Górnohutyckie przekłady „Chłopów” Reymonta*, I. Hymik: *Recepcja „Chłopów” Reymonta na Zaolziu*, J. Raclavská, I. Konderlová: *Reymont na łamach „Gwiazdki Cieszyńskiej”*). V této sekci bohužel nezazněl ohlášený referát J. Hvišče o recepci Reymontovy tvorby ve slovenské literatuře.

Druhá skupina referátů byla věnována analýze Reymontova díla, nejčastěji *Sedláci*. Otevřela ji stať J. Damborského *Plurál úcty v Reymontově díle*. Následovala vystoupení E. Mrhačové *Přirovnání v „Sedláčích” Reymonta*, P. Vidláka *Nazwy własne w „Chłopach” Reymonta*, M. Skalky *Komunikacja*

niewerbalna w „Chłopach” Reymonta, A. Dědičové *Folklor diecięcy w „Chłopach” Reymonta*.

Druhý den jednání zahájila svým referátem *Kształowanie się naturalizmu i symbolizmu u Reymonta* přední znalkyně Reymontovy tvorby B. Kocová z Varšavy, D. Dworakowska hovořila o obrazu bretoňské krajiny v některých Reymontových povídkách, Z. Matyskova v práci *Reymontowska księga chłopów polskich* postihla podmínky vzniku a významu Reymontova základního díla. Další ohlášené referáty, které na konferenci nebyly předneseny, budou zařazeny do sborníku připravovaného J. Raclavskou. Za zaznamenání stojí potěšující fakt, že na konferenci vystoupila řada mladých adeptů vědy a že předneseným referátům byla věnována živá diskuze.

Na ostravské Filozofické fakultě zástupci polského konzulátu v Ostravě u příležitosti konference otevřeli výstavu k 75. výročí úmrtí W. S. Reymonta, která na dvaatřiceti názorných panelech přiblížila život a tvoření tohoto velkého polského spisovatele a promítá je na pozadí epochy, literárních proudů a jeho osobních a národních zkušeností.

Krystyna Kardyni-Pelikánová

DERRIDA OČIMA ČESKÉHO LITERÁRNÍHO VĚDCE

Jeden zahraniční slavista mi vyprávěl o příchodu nového profesora na stolicí literárněvědné slavistiky ve své zemi (byl to cizinec, Slovan). Každý profesor tu má možnost objednávat knihy pro katedrovou knihovnu a tím poněkud modelovat celkové zaměření pracoviště a jeho preference: od nového profesora slavistiky z postkomunistické země se čekalo, že bude objednávat slovanskou literární vědu a beletrii. Očekávání však bylo zklamáno: „Byl to samý Derrida“, řekl mi překvapeně onen slavista. Nevidím v tom však žádný paradox: nejenže se Derrida a jeho dekonstrukce týká i slovanských literatur, ale řekl bych, že má svým myšlením k našemu světu poměrně blízko. Svým způsobem o tom svědčí i vskutku krásná (esteticky i myšlenkově) monografie Zdeňka Kožmína *Smysl dekonstrukce. Derridovy průřezy*. (Masarykova univerzita, fakulta filozofická, Brno 1998).

Autor přistupuje k Derridovi jako vždy „kožmínovsky“, tj. osobitě a osobně, když v úvodní poznámce vykládá, jak se k Derridovi dostal za studijního pobytu v Rakousku a pak později a jak si sám pro sebe začal vykládat „svého“ Derridu. Na počátku stojí kapitola *Uchopení hlasu*, skvělá v jemnosti svého přístupu a spojení s Beckettem a v pojetí zcizení či lépe zcizování: „Kdybych se

tento závěr pokusil zformulovat jako svou vlastní otázku, zeptal bych se (=Z. K.), zda se nezcižuje sám fenomén hlasu jaksi obecně, jako součást situace světa v čase fin de millénaire a dodějme i v čase všemoci hlasových médií a s tím spjaté snížené komunikovatelnosti díky nedialogické pozici hlasu – anebo zda samo zcizení nesahá dokonce ještě daleko hlouběji do nás samých, do každého z nás, a zda bychom vůbec byli schopni toto zcizení skrze náš vlastní hlas zaslechnout.“ (s. 10-11).

Kožmín analyzuje Derridovy klíčové spisy jeden za druhým od prvního dílu *Grammatologie* k dílu druhému, který se týká jednak písma a stopy, jednak rousseauovských „fundamentů“: „Jak uzavřít interpretaci Grammatologie? Je jen dokladem provokativnosti Derridova myšlení, anebo něčím víc? Nebyl by tak rozsáhlý spis jen pro osvětlení problému „différance“ příliš velkou oklikou? Domnívám se, že se tu při vši problematizaci skoro všeho pohybujeme na velice plodném myšlenkovém ostří samotného permanentního hraničení. To v čase zafixovaných metodologií nemusí být jen pokus o jakousi slepou extravagantní uličku.“ (s. 22).

Dalo by se říci, že Kožmín jednak pozvolna a kontemplativně proniká do Derridova labyrintu,